

MĀCĪBU MATERIĀLS NR. 1

Arābu pavasara protesti 2011. gadā

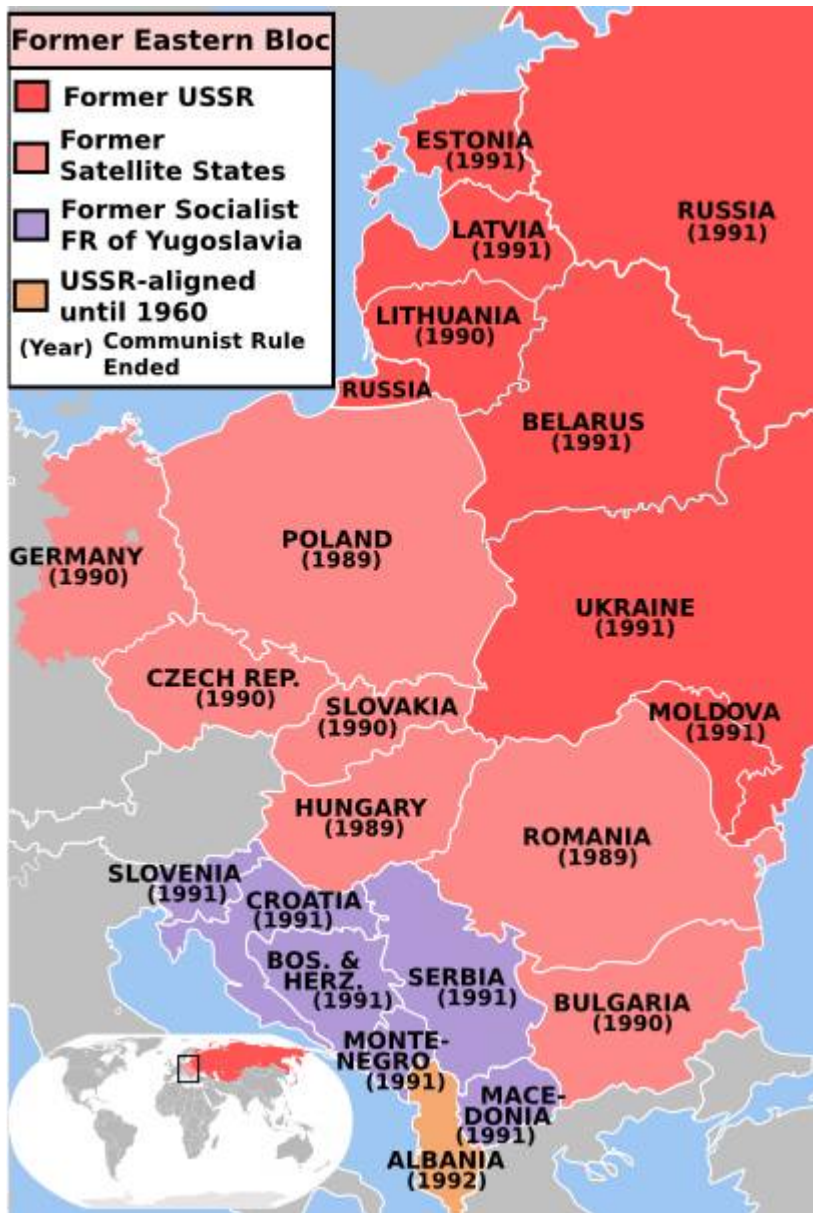

Avots: „NewsMappers” karte portālā „Tripline”

EIROPAS VĒSTURES NAMS

1989. gada revolūcijas Austrumu bloka valstīs

Avots: Wikipedia © Public domain

EIROPAS VĒSTURES NAMS

1848. gada revolūcijas Eiropā

1848. gada revolūcijas, ko mēdz apzīmēt arī ar jēdzienu „nāciju pavasaris”, bija virkne politisku satricinājumu, kas skāra vairākas Eiropas valstis un ko veicināja nacionālisma un liberālisma izplatība, sabiedrībā notiekošās pārmaiņas un ekonomiskā krīze.

Avots: *Revolution and Reaction in Europe 1815–1849, Atlas of World History, Philips, London, 1999, karte Nr. 3, 173. lpp. © Atlas of World History, Philips, London, 1999*

Fragmenti no raksta „„Domino efekta” revolūcijas — 1848., 1989., 2011. gads”

„(...) Paralēles starp 1848., 1989. un 2011. gada notikumiem ir īpaši uzkrītošas — ārkārtīgi straujais temps, kādā revolūcijas izplatījās, galvenajos aspektos sakrītošie dumpinieku un protestētāju mērķi dažādās valstīs, kā arī pārsteidzošais ātrums, kādā vecais režīms, kas šķita esam stingrs kā mūris, padevās (vai šķietami padevās) prasību diktēto izmaiņu spiedienam. Viena no visskaidrāk saskatāmajām līdzīgajām iezīmēm ir tehnoloģijas loma revolūciju izplatībā — 1848. gadā tā bija tvaika enerģija, 1989. gadā — telekomunikācijas un 2011. gadā — internets un mobilie telefoni. Apspriešanai tikušas izvirzītas arī acīmredzamās atšķirības: par teju vispāratzītu nostāju Arābu pavasara novērotāju vidū ir kļuvusi tendence paust cerību, ka 2011. gada revolūciju iznākums būs tāds kā 1989., nevis 1848. gadā. Iedziļinoties sīkāk, var vēl labāk izprast „domino efekta” revolūciju dinamiku.

(...) [V]isās „domino efekta” revolūcijās centrālā loma ir pilsoniskajai sabiedrībai, kura, ieņemot kritisku nostāju, sekmē opozīcijas veidošanos pret pastāvošo kārtību, lai cik šaura arī nebūtu šīs pilsoniskās sabiedrības sociālā bāze. (...)

Turklāt visām „domino efekta” revolūcijām bija ilgstoši nerisināti ekonomiska rakstura priekšnosacījumi: 1848. gada revolūciju virzību noteica nemitīgais iedzīvotāju skaita pieaugums, kuram līdzvērtīga ražošanas apjomu palielināšanās, kas būtu bijusi nepieciešama, lai pienācīgi reaģētu uz šīm pārmaiņām, neiestājās līdz pat deviņpadsmitā gadsimta beigām. Savukārt Arābu pavasara sākšanās, protams, tiek saistīta ar pašreizējo vispārējo ekonomikas lejupslīdi. (...)

Otrkārt, jāatzīmē vardarbības izmantošanas aspekts — vardarbības akti vai nu izgaismoja vecā režīma vājumu, vai parādīja iespējas, kas mudināja izvērst revolucionāras darbības. 1848., 1989. un 2011. gada revolūciju pirmie mocekļi gāja bojā dažāda veida vardarbības izpausmju rezultātā. 1848. gadā Francijā, kurā notikusī revolūcija bija aizsākums virknei eksplozīvu notikumu citviet Eiropā, saspīlētā situācija izvērās par atklātu sacelšanos pēc neapbruņotu protestētāju nogalināšanas Kapucīniešu ielā. Demonstrantu nogalināšana uz Timišoaras katedrāles kāpnēm 1989. gadā bija zīme, kas nepārprotami vēstīja par Čaušesku režīma tuvojošos sabrukumu. (...) Sacelšanās vilni Tunisijā un visā arābu pasaulē izsauca tirgus pārdevēja pašsadedzināšanās 2011. gadā. (...)

Treškārt, tā kā „domino efekta” revolūcijas ir transnacionālas, tās izsauc rezonansi starptautiskajās attiecībās, tādēļ ka lielvaras, kam ir intereses attiecīgajā reģionā, ir noraizējušās par reģiona stabilitāti un revolūciju izplatīšanos arī uz kaimiņvalstīm. No otras puses, pat „domino efekta” revolūcijas norisinās eksistējošu valstu robežās un jaunie režīmi bieži vien domā nacionālo interešu kategorijās.”

Avots: Dr. Michael Rapport, Dr. Kevin Adamson, [History Workshop Online](#), 12.01.2012.

EIROPAS VĒSTURES NAMS

Protestā sažņaugtu dūru sēja — mākslinieka *Zoo Project* sienas gleznojums. Tunisa, Tunisija, 2011. gada marts–aprīlis

Avots: tiešsaistes izstāde „Creative Dissent”, rīkotāji: Mičiganas Universitāte Enārborā un Amerikas Arābu nacionālais muzejs Dērbornā; fotogrāfija izmantota ar Elissa Jobson atļauju © Elissa Jobson - Bilal Berreni - Zoo Project

